

11
Közlöny és ny.

Dr. Ramasetter Róbert
I. Diszkrét 2. II. 8.

Budapest

Közlöny és ny.
Közlöny és ny.
Közlöny és ny.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Égész évre — — 850
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lej
Bukarestben — — 5

Csehszlovákiában

Egy hónapra — — 35—
Egy szám — — 150

1925 december 18 Csütörtök

Claj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 289 szám

5686. Tévét 1

A mossuli döntés négy pontja

(Genf, december 17.) Röviden jelentettük már, hogy a Népszövetség szerdai nyilvános ülésén hirdette ki döntését a mossuli kérdésben. Scialoja márkai elnöklésével a népszövetségi tanács a török delegátusok távollétében döntött a kérdésben. A lausannei szerződés 3 ik és 14-ik pontjára való hivatkozással és a tanács által kiküldött vizsgálóbizottság jelentése alapján a Népszövetség kimondotta, hogy:

1. Törökország és Irak között a határt a Brüsszelben megállapított vonalnak megfelelően állapítja meg:

2. Felhívja a tanács az angol kormányt, hogy terjesszen elő újabb szerződést Irakkal, amely a mandátumnak 25 évre leendő meg-hosszabbítását célozza. Ha ez megtörténik, a tanács ki fogja jelenteni, hogy a mostani döntés végérvényes és meg fogja kezdeni a határ-vonalnak helyszíni megvonását.

3. A népszövetségi tanács felhívja Angliát, mint mandatárius hatalmat, terjessze elő azokat az adminisztratív rendszabályokat, amelyeket a kurd lakosság önkormányzata érdekében akar életbeléptetni.

4. A tanács felhívja Angliát, feleljen meg a vizsgálóbizottság egyéb indítványainak is, különösen ami a lakosság széles rétegeinek védel-mét illeti.

Az ülésen felolvasták a török delegáció le-velét, amelyben a török külügyminiszter meg-állapítja, hogy későn kapta meg a meghívót és semmiesnek tekinti a tanács bírói döntését, mert a Népszövetségnek csak közvetítő szerepe lehet ebben a kérdésben és kijelenti, hogy a mussuli vilajet végérvényesen Törökországhoz tartozik. Ezzel az ülés végetért.

Chamberlain angol külügyminiszter rövid nyilatkozatot tett, melyszerint Anglia nem akar barátságtalan magatartást tanúsítani Törökországgal szemben. ezért szívesen vesz minden török részről jött kezdeményezést, amely nem áll ellentétben Anglia iránti mandátumával.

Doumer lett az új francia pénzügyminiszter

Páris, december 17. Doumergue köztársasági elnök ma kinevezte Doumer szenátort Loucheur utódjává. Doumer most hatvannégy-éves. Eddigi politikai pályafutása alatt egyiz-ben Indokínában volt alkormányzó, 1895-ben, majd pedig 1921-ben pénzügyminiszter volt. Legutóbb a pénzügyi bizottság elnöki tisztjét töltötte be. Doumer a baloldali demokrata frakció tagja.

Alleppo — Sziria új fővárosa

London, december 17. A franciák elszánt támadásra készülnek a druzok ellen. Damaszkusz helyett Aleppot tették meg Sziria fővárosává, hogy ezzel is megkönnyítsék a fel-keles leverését. A franciák három hadtesttel ereszkednek le Damaszkuszról. A druzok meg-kísérelték a damaszkuszi villamosművek szét-rombolását, a francia védőcsapatok azonban elektromos áram által az egész támadócsapatot haroképtelenné tették.

Februárban lesz a kisanant bel-grádi konferenciája

Bukarest, december 17. Belgrádból érkezett jelentés szerint a "Vremea" arról értesül, hogy a kisanant konferenciát csak február végén fogják megtartani Belgrádban.

Merénylet készült Stresemann ellen

(Berlin, december 17. Az Uj Kelet tudósító-jától.) A rendőrség megállapította, hogy Kahl-dorf nacionalista öregdiák és Lorenz főtanácsos irodaszolgá vá züllött fia merényletre készültek Stresemann külügyminiszter ellen, akit ugyan-olyan módon akartak eltenni láb alól, mint ahogyan annakidején Rathenauval végeztek gyilkosai. A készülő merényletet egy géplakatos árulta el, aki szintén be volt avatva a tervbe. A letartóztatott fiatal emberek bevallották, hogy Stresemannt azért akarták megölni, mert mű-ködését károsnak tartják a birodalomra. A vizsgálatot vezető hatóságok hangsúlyozzák, hogy az összeesküvők mögött nem áll semmi-

féle politikai párt és a merénylet terve kizáró-lag a két fiatal ember fantáziájában született meg. A rendőrségi orvosok egyébként megállá-pították, hogy mindkét letartóztatott fiatalem-ber gyengeelméjű.

Berlin, december 17. A köztársasági elnök megbizta Koch demokratapárti politikust az új kormány megalakításával. Helyzetét rendkívül nehéznek ítélik meg és kétséges, vajjon siker-ülni fog-e a tervezett nagy koalíciót létre-hozni. A szociáldemokraták nem hajlandók a kormányban résztvenni. Amennyiben Koch kísérlete meghiúsulna, Hindenburg újból Luthert fogja deignálni.

A magyar nemzetgyűlés ragasz-kodik a numerusz klauzushoz

Peyer Károly Interpellálója. A szociáldemokraták kiléptek az ellenzéki blokkból

(Budapest, december 17. Az Uj Kelet tudó-sítójától.) A magyar nemzetgyűlés tegnap ülésén a napirend tárgyalása után Peyer Károly szociáldemokrata interpellációja következett a numerusz klauzusz ügyében. Peyer Károly a következőket mondotta interpellációjában:

A forradalmi törvényalkotások közül két törvény rossz hire jutott el a külföldre. Az egyik a botbüntetés, a másik a numerusz klau-zusz. A két törvényben nincsen szó zsidóságról, felekezetről, hanem csak az ország terü-tén lakó egyes nemzetiségekről és népfajokról beszél igen homályosan. Nem tudjuk, hogy a zsidó felekezet népfaj volna, sőt a jelenlegi törvények alapján a zsidóság igen is felekezeti.

A külföld fóruma előtt

Peyer Károly ezután hangoztatja, hogy kü-lönösen a zsidóság szegényebb osztályait érin-tette a numerusz klauzusz. A kormánynak tudnia kellett volna, hogy ez a törvény előbb-utóbb külföldi fórum elé fog kerülni. A nép-szövetségi uniók varsói konferenciája sajnálat-tal konstataulta, hogy Magyarországon numerusz klauzusz van és megbiztak egy bizottságot, hogy kiséreje figyelemmel a numerusz klauzusz-tör-vény alkalmazását.

Peyer Károly körülbelül egyórás beszédben foglalkozott a numerusz klauzusszal és végül azzal a kérdéssel fordult a kormányhoz, hogy mi a szándéka a numerusz klauzusz körül.

— Alkalmat kívántam adni arra, — mondja Peyer — hogy a kormány álláspontját ebben az ügyben precizirozza. Egyetért-e a kormány a vallás és közoktatásügyi miniszternek azon nyilatkozatával, hogy szó sem lehet a nume-rusz klauzusz-törvény megváltoztatásáról, (Kle-belsberg gróf mosolyog) vagy fentartja-e azt az álláspontot, hogy ezt a rendelkezést csak át-menetinek tekintti és hajlandó a közeljövőben megváltoztatni.

Klebsberg válaszol

Peyer beszéde után gróf Klebsberg Kunó közoktatásügyi miniszter állott fel ismét szólásra.

— Több nemzetközi zsidó szervezet bead-ványt intézett a Népszövetség genfi tanácsához, azt kérve, hogy állapi sa meg: az ugynevezett numerusz klauzusz összhangban van-e a tria-roni békének a felekezeti, nemzetiségi és ki-sebbségi védelemről szóló rendelkezésekkel. A numerusz klauzusz csak nagyon csekély rész-ben kulturpolitikai intézmény. Legfőlegbb any-ban, hogy én azt hiszem: a tanításnak nem érdeke, hogy tulszofoljunk az intellektuel pályá-

kat. A numerusz klauzusszal az értelmiségi pá-lyák tuitengését akartuk megakadályozni.

Klebsberg statisztikai adatokat olvas fel annak dokumentálására, hogy Magyarországon milyen nagy számban vannak intellektuellek s hogy mennyire kényszerrendszabály a nume-rusz klauzusz, az látható abból, hogy csak azokra a főiskolákra vannak kimondva, ahol kimondottan intellektuelleket nevelnek.

Az ellenzéki képviselők közbeszólásokkal zavarják Klebsberg beszédét.

Klebsberg beszéde végén ismét csak azt hangoztatja, hogy a numerusz klauzusz nem kimondottan a zsidóság ellen irányul, csupán az a feladata, hogy a magyarországi intellek-tuális kérdést megoldja. A miniszter kéri, hogy vegyék tudomásul beszédét.

Peyer klotatja a zsidóságot

Klebsberg beszédére ismét Peyer válaszolt, aki azt mondja, hogy a miniszter felhasználta a magyarországi zsidóság állásfoglalását.

— Minden zsidónak kötelessége részt venni abban a mozgalomban, amely arra irányul, hogy szabadságjogát visszaszerezze. De a ma-gyar kormánynak nem illet a zsidók loyaltá-sát igénybe venni, hogy a kellemetlen kérdés elől kitérjen és a magyar zsidókat állítsa oda pajzsul a törvény elé. Követeli a numerusz klauzusz megszüntetését.

Az ellenzéki blokk deklarációja

Szilágyi Lajos az egyesült ellenzéki blokk nevében mond ezután hosszú beszédet.

— Ebben az országban — mondja — nyo-morog a kereszténység az egész vonalon és szociális intézkedések helyett numerusz klau-zusszal törlik ki a szemét. Azzal a numerusz klauzusszal, amely a mi megítélésünk szerint Bethlen István léghajójában a politikai homok-zsák, amit akkor dob majd ki, amikor a lég-hajó lefelé zuhanóban lesz és ismét feljebb akarja röpiteni. A háboru és a forradalom er-kölsi rombolásait nem szanálták. Itt nem min-den állampolgár egyenlő a közigazgatási ható-ságok és a bírások előtt. Majdnem azt is mondhatom, hogy a kormány előttünk ismer-telen hatalmak fogságában van.

Szilágyi beszéde végén felolvias egy dekla-rációt a numerusz klauzusról, amelyben leszó-gezi a demokratikus blokk állásfoglalását. Az elnök ezután szavazásra teszi fel a kérdést. A válasz tudomásulvétele ellen szavazott husz el-lenzéki képviselő, Farkas Tibortól kezdve végig

az egész baloldalon. Ezzel szemben a tudomásulvétel mellett szavazott az egész kormány-párt, körülbelül negyvenen. Ezenkívül a keresztény gazdasági pártból és a fajvédők közül tizenötön, úgy, hogy ötvenöt szavazattal husz

A magyar szocialisták kiléptek az ellenzéki blokkból

Politikai körökben nagy feltűnést keltett a „Magyarország” című lap szerda délutáni híradása, hogy a szocialisták kiléptek a demokratikus ellenzéki blokkból, az országos politikában különválnak az ellenzéki polgári pártoktól és csak a városi politikában maradnak együtt velük.

A hír a polgári ellenzék vezetőit nem találta készületlenül. Bár hivatalos formában nem értesültek ilyen szándékról, bizalmasan tudtak egy ilyen irányu elhatározásról. A szocialisták kilépése még nem ment keresztül a szociáldemokratapárt összes fórumain, azonban egészen bizonyosan keresztülmegy, mert a „Pesti Napló” munkatársának értesülése szerint a karácsonykor egybehívandó kongresszusra már ezt a helyzetet akarják megteremteni, hogy a szocialisták ne legyenek tagjai az ellenzéki blokknak és ebben az ügyben ne kerülhessen támadásokra sor a kongresszus ülésén.

A szocialisták kiválása egyébként a teljes béke és a további barátság jegyében van tervbevéve. A blokk intézőbizottságának elnöke, Szilágyi Lajos kijelentette, hogy a szocialisták valószínűleg azon a véleményen vannak, hogyha önállóan lépnek fel a parlament porondján, eredményesebb munkát

ellenében tudomásul vette a Ház a kultusz-miniszter választását, leszavazva így a genfi határozatnak azt a követelését, hogy a numerusz klauzusz módosítására a közeljövőben határozott intézkedés történjék.

fognak végezni, azonban az összhang a jövőre is teljes lesz.

Ruppert Rezső a Kossuth-párt elnöke a következőket mondja:

— Mi nem vállalunk felelősséget a blokk felbomlásáért. Akik úgy hiszik, hogy ezt a felelősséget vállalják, azok menjenek a maguk útján. De majd nézzé meg a szociáldemokrata párt, hogy mit jelent polgári hátvéd nélkül dolgozni. Időről időre együtt dolgozni, ez csak annyi volna, mint amikor gyermekkorunkban a vaját szeretők nyalni a kenyérről, a kenyér pedig megmaradt.

Az a deklarációt, amit Szilágyi Eajos a numerusz klauzusz ügyében felolvasott, a szociáldemokrata képviselők már nem irták alá. A polgári ellenzéki pártok tagjai közül a deklaráción a következő aláírók szerepelnek: Szilágyi Lajos, Ruppert Rezső, Vázsonyi Vilmos, Bárczi István, Reinprecht Antal, Nagy Vince, Pakots József, Bene-dek János, Huska Vilmos, Baros János, Horvát Zoltán, Fábrián Béla, Cserthi József, Létai Ernő, Hegyegi Kis Pál, Szakács Andor, Nagy Ernő, Rakóczi Ferenc.

Ussischkin talmudot tanul a budapesti rabbiszemináriumban

Látogatás a budapesti zsidó iskolában. A budapesti zsidó asszonyok a Palesztina-munkáért

(Budapest, december 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Beszámoltam már az Uj Keletben arról a szép fogadtatásról, amelyben a zsidóság ősz vezérát M. M. Ussischkint a magyar zsidóság részéről. Nem lesz érdektelen, ha most Ussischkin elutazása után, ennek a látogatásnak néhány epizódját az erdélyi zsidóság számára is megörökítjük.

Ussischkin budapesti látogatásának nem egy érdekes epizódja volt. A palesztinai kolonizáció vezére annak a kivánságának adott kifejezést, hogy megakarja ismerni a budapesti rabbiszemináriumot és a magyar főváros zsidó középiskoláit, inkább lemondott minden programról, csak hogy így a zsidó közintézményeket és azokon át a budapesti zsidóságot megismerje. Patai József dr. volt Ussischkin kalauza, aki e sorok írójának kíséretében először a budapesti zsidó reálgimnáziumot tekintette meg, ahol Goldberger igazgató a legnagyobb elbájezottsággal fogadta.

A zsidó reálgimnáziumban

A budapesti zsidó reálgimnázium alapításának érdekes története van. Freistädter ismert budapesti milliós mintegy negyven évvel ezelőtt végrendeletében úgy intézkedett, hogy amennyiben egyetlen fia kikeresztelkedne, úgy mintegy kétmillió aranykoronát vagy egy zsidó gimnázium létesítésére. Lovag Freistädter, — a fia — extravagáns allűrjeivel csakhamar a magyar főváros egyik legismertebb figurája lett. Végül kikeresztelkedett, s életében ezzel nyújtott egyedül értékét a zsidóságnak, mert így a kétmillió valóban a zsidó kultúra céljait szolgálhatta. Így kezdették meg, — nagy harcok után, mert az asszimiláns budapesti vezetőség nem szívesen fogadta a „zsidó gimnázium” gondolatát — az iskola építését. Azonban csak megkezdették: befejezni már nem tudták, mert a pénz kifogyott, s a magyar asszimiláció nem tudja eléggé felbecsülni egy zsidó iskola jelentőségét, — a numerusz klauzusz országában. Kénn még vakolatlan falak hirdetik ezt a lelki szegénységet, de benn, az épület belsejében már megindult a munka. Ma már hét osztály van, tizenegy tagozatban, s mintegy ötszáz zsidó tanuló ismerkedik meg a zsidó kultúra elemeivel. Sőt a héber nyelvvel is, mert Widder professzor vezetése mellett heti öt órán át a zsidó történelmet héberül tanulják meg. Sajnos, a lelkes tanári kar-nak itt nagy küzdelmet kell folytatnia az iskola-vezetőségével, mely meglehetősen bánik úgy a tanári karral, mint magával az iskolával.

A növendékek zsidó szelleme igen erős. — Ussischkin érkezésénél a diákok testileg ki akartak vonulni a pályaudvarra. Ez a nemzedék talán mégis más lesz, embernek és zsidónak egyaránt igazabb.

A vallásos szellem nem hogy kivánni valót maga után. A „diszterem” itt imaház s a diákok

szorgalmasan látogatják az istentiszteleteket, melyeken a szolgálatot maguk látják el. A templom ablakain pompás üvegképek készülnek. Minden üvegablak hármás tagozatu. Egy kép az ünnepeket szimbolizálja, egy második a törzseket, a harmadik — a logszó — pedig a mai Palesztinát ábrázolja.

Az asszimiláció útján

A leánygimnáziumban a növendékek egy déli előtti mozielőadáson vannak. De így is érdekes tapasztalatokra teszünk szert. Az épület azelőtt egy zsidó közjótékonyági intézmény volt. A bejáratnál két márványtábla hirdeti a nemes zsidó felfogást:

Két alapítvány egy-egy magyar tanítónak és magyar tisztnek árvájáról gondoskodik és pedig felekezetre való tekintet nélkül.

Ami azt jelentette, hogy a zsidó jótékonyági intézmény mindig felvett ebbe az árvaházba — nemzsidót is.

A leányiskolának is van diszterme. Ezt is imaház alakították át annak az új szellemnek megfelelően, mely ma a pesti zsidóság egyrészt áthatja. Divattá lett a templombajlás. A Dohány- és a Rombach-utcai zsidó templomai péntek este is tömve vannak. Különösen a női karzatok roskadoznak. Sokan kocsi-val jönnek és kocsi-val mennek, de ott vannak. Ezt az új vallásosági hullámot bizonyára a háború váltotta ki. Mindenesetre olyan jelenség, melyet igenis komoly zsidó érték-ké lehetne átváltoztatni. Sajnos, erre nagyon kevés történik s így inkább divat, mint komoly lelki szükséglet a templombajlás.

Hát miért ne járjak pénteken és szombaton a templomba... mondja egy hölgy, tipikusan pesti és tipikusan templombajló — amikor a kántor olyan szépen énekel, miúta az operában volnék...

Egy pár perc múlva pedig már arról beszélt, hogy a Mikulás mit hozott a gyermekének ajándékba és hogy milyen szép karácsonyfa lesz náluk...

Ugy mondják, hogy ebben a zsidó leánygimnáziumban, már más zsidó nőt nevelnek.

A leánygimnázium iwaterme azonban mégis zsidó kultúrterületi dokumentum. A terem fala ugyanis márványtáblákkal van tele, az adományozó nagy és régi pesti családok neveivel... Sorra olvasunk a neveket... Patai József dr. már szinte sztereotipikusan teszi hozzá:

— Kikerezteltek a gyermekei... Kikeresztelkedtek... kikeresztelkedtek... Bizony, alig van ezek között olyan család, melynek gyermekei még ma is zsidók lennének. Az asszimiláció útja — s ez törvény immár — kivezet a zsidóságból.

A rabbiszemináriumban...

A magyar rabbi kar nem egy nagy tudóst adott a zsidóságnak. A jeruzsálemi héber egyetem három magyarországi származású rabbit hívott meg

előadások tartására, Guttman professzort, dr. Krausz volt érekeujvári rabbit és Szeged világhíres tudós rabbiját: Löw Imánuel. Assischkin meg akarta ismerni a budapesti rabbiszemináriumot is, ahol éppen Feldmann főrabbi tartott talmudisztikus előadást. Váratlanul jött Ussischkin látogatása. Az ősz főrabbi, ki híveinek valóban lelkipásztora, anélkül, hogy a rabbi hivatást feláldozná úres politikai ambícióknak, — héber nyelven, meghatva üdvözölte Ussischkint.

Cion szeretete, — mondotta — minden zsidóban benne kell legyen s én is a legnagyobb szeretettel és lelkesedéssel veszem ki a részemet — szerény tehetségemhez képest, — ebben a munkában... Ha a Tórához felhívunk, példaadó igazi papi kötelességemnek tartom, hogy a Keren Kajemetre adományozzak...

Ussischkin megkérde, hogy melyik szedret tanulják... A következő percben már le is dobta magáról a kabátját és beül a padba, a szeminárium fiatal növendékei közé és „együtttanul” a többivel. Nem vezér többé, nem a kemény energiája „nyakalapács”, a hajlíthatatlan ellenzék... mintha megint a régi bocher lenne valamelyik messzi orosz város jesivájában és tanul... Már vége az órának, de Ussischkin nem mozdul a helyéből... Az ősz főpap is belemeledgett, s így tanulnak tovább...

Igy szakadt ki egy órára Ussischkin a nagy missziójából. Ez az óra azonban felejthetetlen emléke lesz a budapesti szemináriumnak s azoknak a rabbi növendékeknek, akik Ussischkinnel „együtt” tanulták a kijelölt fejezetet.

Ussischkin ezután hosszasan érdeklődött a szeminárium munkássága iránt. Elárulhatjuk: nem volt meglepő. Nem tudta megérteni, hogy miképpen kerülhetnek ki a szemináriumból olyan rabbi, akik nemcsak héberül nem tudnak beszélni, de még a héber írásuk sem tökéletes...

— Most már sokat megérték, mit azelőtt nem értettek, ha a magyarországi zsidókról volt szó... mondotta szomorúan.

A szemináriumnal kapcsolatos rabbiképzőben az ősz akadémikus Bánóczy fogadta, akinek legnagyobb büszkesége, hogy az intézetnek immár három végzett növendéke él és tanít Palesztinában, köztük Abi Saul is, aki mint író is jó nevet vívott ki magának Jeruzsálemben.

Ussischkin a zsidó asszonyok között

Az ősz zsidó vezér látogatásának egyik legszebb momentuma az a teadélután volt, melyet a budapesti zsidó asszonyok a Royal fehértermében rendeztek tisztelőre. Ösv. Lindenbaumné óbudai Freudiger Sára, a Mirjam ortodox nőegyletet elnöknője állott a rendező bizottság élére. A teadélutánon szinte kizárólag nők voltak jelen, köztük a budapesti női társadalom legkiválóbb reprezentánsai. Ott voltak azoknak a nőegyleteknek vezetői is, kik távol állottak a Palesztina gondolatától.

Ussischkin mély bölcsességgel mutatott rá, hogy a zsidóság asszonyaival szemben a legnagyobb bünt követte el: nem tanította meg a talmud ismeretét. A zsidó nők ez a kulturális elnyomás bosszulta meg magát most, mert az asszimiláció élén éppen a zsidó nők állanak, kik a legkönyvedden roskadoznak ki zsidóságból... Azután a palesztinai asszonyokról beszélt, a chalucákról és arról a megújulodásról, melyben már a zsidó nő az élén áll.

Előadása után Strauss professzor beszélt és valóságos elbűvölte a hallgatóságát.

Nem fajult el...

Ussischkin szombaton éjjel utazott el Budapest-ről. Vonata éjfélkor indult. A keleti pályaudvaron nagy tömeg bucsuztatta. Ussischkin szemébe könyvek gyűltek, amikor hirtelen, minden megbeszélés nélkül felcsendült a Hatikva.

— Ist das möglich?... kérdezte.

A hatalmas üvegkupola megokszorozta az ének erejét. A tömeg nem elégedett meg az egyezard énekekkel... Ujra és újra énekelte, s már a vonat kikanyarodott a pályaudvarról, amikor még egyre kísérté az ének, amely abban a dermesztő budapesti éjszakában több volt üzenetnél, de ima volt, szent fogadkozással küldött üzenet:

— Nem fajult még ősi népünk el...

Székely Béla

Hencsertakarók,
brokátok, butorszövetek legolcsóbb
bevásárlási forrása Beck Bernát,
Oradea-Mare, P. Regina Maria 1.

(Cluj-Kolozsvár, de tudósítójától.) Az ország ünnepek közül kiemelt helyet foglal el az ünnepeken folyó le. Az ünnepeken a jöleső bizonyossága annak reneszánszmozgalmá végi zsidó köröknek is a lelki távlatotottak megukat munkájától. Az estély, vények lefolyásáról aláb

Nagyváradon a z vasárnap este lélekemelt az árva-ház dísztermében. zsidóságnak színe java zetéségtől pedig dr. K. községi elnök, dr. Ador, elnök, dr. Bárdos Imre elnök, Weisz Gaborné, Samuné és Mihályffy női megnyitót dr. Bá szédében többek közt

— Ebben az estal mindenütt a föld keré kigyulnak a his Chan kritika tüzen át is mag zongenek Juda Maktábi sokról Londonban épug ban és Berlinben, Róm ban épugy, mint Vas pesten is. És miért van genek zsidó testvérei Velfk és Gibellinek d'Arc ról, Madridban D linben a Niebelungok h hildáról, Rómában a sz tetteiről, Athénben a d mopylei hős Leonidász világhódító hadjáratairó terveiről, Wienben Pri és Budapesten a Bizan Botondról, vagy a tőrő

— Zsidó testvéreit együtt mindenütt szert ról emlékeznek meg, amelyeket Jeruzsálem poroszálival megvittak. Engedjék meg, hogy e és ezuttal adós maradj nap krónikása hadd nappal ezelőtt Anglia páncélos hajó, a páncé lötie pedig ágyunaszó ban megégett kis zá mai szent napon ezt ünnepségek között hely templomban...

Bárdos Imre dr. után az egyik árva gyertyákat, mialatt az Curt énekelte el. Soh dex saját szerzemény fel. Több héber szava tíz évig volt az árva ban bucsuzott az árva az árva-ház gondnokát Ezután dr. Kecskem dr. Bárdos Imre besz talosan elhangzott cí zsidóság részéről.

Előző nap, szomb dezett jóiskertül C delmi Csarnok nagy telt hallgatósággal. A vettek a Ceivot Miz delme a Keren Kaje volt: Hébernyelvű e Móse. A Chanukka, Alex Gruber. Ünnepe Móse. Friedmann Vi ván és Aranyi Léza. A kitűnő művészi já rálta a publikum. A volt Tözsér Pál...és A szereplők közül művészi játéka, de J Gárdos Artur, Herc dovies Jenő, Grünw Klein Imre és Stern és zongorán kísérté Artur. Friedmann V kísérté Karcag Mikl ban, az „Ötensége s Kováts György és s cag Miklósné zong sikert aratott. A re hozzáértéssel Losonc

Vidéki chanukka-estélyek

(Cluj-Kolozsvár, december 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az országazerte lezajlott Chanukka-estélyek közül kiemelkedő jelentőségű az az ünnepély, amely a nagyvárad zsidó fiúvárházban folyt le. Az ünnepélyen elhangzott Chanukka beszéd jölessé bizonyosága annak, hogy az erdélyi zsidóság reneszánszmozgalma végre felkeltette azoknak a zsidó köröknek is a lelkiismeretét, amelyek eddig távol tartották magukat a zsidó nép regenerációs munkájától. Az estély, valamint a többi rendezvények lefolyásáról alábbi tudósításunk számol be:

Nagyváradon a zsidó fiúvárház rendezett vasárnap este lélekemelően szép Chanukka-estélyt az árvaház dísztermében. Az ünnepségen Nagyvárad zsidóságának szinte jara részt vett, az Árvaház vezetőségétől pedig dr. Konrád Béla statusquo hitközségi elnök, dr. Adorján Ármán árvaházi alapító elnök, dr. Bárdos Imre elnök, dr. Popper Ákos elnök, Weiss Gáborné, dr. Konrád Béla, Lang Samu és Mihályffy Pálak jelentek meg. Az estélyt megnyitotta dr. Bárdos Imre tartotta, aki beszédében többek között ezeket mondta:

— Ebben az estalkonyati ünnepélyes órában mindent át a föld kerékességén, ahol zsidók élnek, kigyulnak a his Chanukka lángok és a történelmi kritika tüze is magába valósnit (si legendákat zengenek Juda Maktábiról és társairól a Hasmoneusokról Londonban épogy, mint Párisban, Madridban és Berlinben, Rómában és Athénben. Moszkvában és Budapesten, mint Varsóban, Wienben és Budapesten is. És miért van ez így? Miért nem zengenek zsidó testvéreink ez órában Londonban a Valfik és Gibellinek harcáról Párisban Jeanne d'Arc-ról, Madridban Don Diego hősi tetteiről, Berlinben a Niebelungok hőseiről, Siegfriedről és Krími háldáról, Rómában a szabin nők elrablásának hőstetteiről, Athénben a dicső Achilleuszról, vagy athermopylei hő Leonidászról, Moszkvában Nagy Péter világhódító hadjáratairól és világuralomra törekvéseiről, Wienben Prinz Eugen der edler Ritterről és Budapesten a Bizanc kapitány bárdjával dőngető Botondról, vagy a törököt aprió Kínizsirtól?

— Zsidó testvéreink ebben az órában velünk együtt mindenütt szerte a világban a Hasmoneusokról emlékeznek meg, azokról a dicső harcokról, amelyeket Jeruzsálem falai alatt Antiohus Eufánész poroszálval megvívta. És miért van ez így?... Engedjék meg, hogy erre a kérdésre ezen a helyen és enntal adós maradjak a válasszal. De mint a nap krónikása hadd mondjam el, hogy néhány nappal ezelőtt Anglia hadihíró újtól kifutott egy páncélos hajó, a páncélosan katonai díszország, körülötte pedig ágyúszáradok. Ezen a hajón egy harokban megérett kis zászló indult Kelet felé és a mai szent napon ezt a kék-fehér zászlót nagy ünnepségek között helyezték el a jeruzsálemi Churva-templomban...

Bárdos Imre dr. nagyhátasú ünnepi beszéde után az egyik árva meggyújtotta a chanukka-gyertyákat, mialatt az Árvaház énektera a Máoz-Curt énekelte el. Schwarz Ferencz árvaházi növendék saját szerzeményű Chanukka ismertetőt olvasott fel. Több héber szavaltat után Schwarz Lajos, aki tíz évig volt az árvaház neveltje, megható szavakban búcsuzott az árvaházról és mondott köszönetet az árvaház gondnokának Löw Jakabnak és rejének. Ezután dr. Kecskeméti Lipót főrabbi replikázott dr. Bárdos Imre beszédére, amely az első hivatalosan elhangzott cionista beszéd volt a neológ zsidóság részéről.

Első nap, szombat este a Ceire Mirachi rendezett jósikerkelt Chanukka ünnepélyt a Kereskedelmi Csarnok nagytermében, amely zsúfolásig megtelt hallgatósággal. Az estély rendezésében részt vettek a Ceirót Mirachi tagjai is. Az estély jövedelme a Keren Kajemeté. A műsor a következő volt: Hébernyelvű elnöki megnyitót tartott Just Móse. A Chanukagyertyagyújtást végezte prof. Alex Gruber. Ünnepi beszédet tartott Goldstein Móse. Friedmann Vilmos, Pajor Ernő, Kenéz László és Aranyi László hegedűkvartettel szerepeltek. A kitaláló művészi játékot zugó tapsorkánál hono- rálta a publikum. A műsor egyik legjobb száma volt Tózsér Pál „...és dacolnak a lángok“ c. drámája. A szereplők közül kiemelendő Friedländer Félix, művészi játéka, de jók voltak még Klein Ernő, Gárdos Artur, Herc György, Feig László, Davidovics Jenő, Grünwald Sándor, Gottfried Sándor, Klein Imre és Stern Zoltán. Gruber kántor énekelt és zongorán kísérte Farkas Miklós. Szavalt Gárdos Artur. Friedmann Vilmos hegedűszólóját zongorán kísérte Karcag Miklósné. Vadnay László vigjátékában, az „Öfensége szobájá“-ban Friedländer Félix, Kovács György és Stern Zoltán szerepeltek. Karcag Miklósné zongoramagánzsáma is szintén nagy sikert aratott. A rendezés munkáját nagy művészi hozzájárulással Losoncy Gábor végezte.

Holnap lesz ítélet a Steiger-perben

Uloisó összecsapás az ügyész és a védők között

(Lemberg, december 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma volt a negyvenhatodik tárgyalási nap a Steiger perben. A hangulat a teremben rendkívül izgatott volt, amit elsősorban az ügyész és a védő nem mindennapi javaslatával lehet indokolni.

Az ügyész ugyanis néhány nap óta rendkívül energikus akciót kezdett annak érdekében, hogy a köztársasági elnök igazi merénylőjének, Olsansky terroristának vallomását visszavonassa és ennek az akciónak folyamán az ügyész több olyan dolgot hangoztatott, amelyek Olsansky bementését vannak hivatva kétségessé tenni. Így például azt követelte az ügyész, hogy olvassák fel a cecvi politikai rendőrség aktáit, amelyből állítólag kitűnhet, hogy Olsanskyt az egyik bátyja beszéte rá arra, hogy az államfő ellen elkövetett merénylete díját magára vegye. Az ügyésznek ez a javaslata nem egyebé tehát, mint szemrehányás szert, hogy Olsansky vallomását megrendelték és megfizették. Az ügyész ezenkívül egy másik bejelentést is tett a katóvici rendőrség részéről, amelynek értelmében Kucziuski, aki annakidején az oppelni német rendőrség előtt úgy jelölte meg magát, mint aki szintén részt vett a köztársasági elnök ellen elkövetett merényletben, nem ukrán, hanem római katolikus vallású lengyel és igazi leve Krucziuski. A merényletben való részvételt azért vállalta magára, hogy Németországban menedék-jogot nyerjen.

Dr. Ringel védő állt ezután szólásra és rendkívül izgatott hangon bírálta az ügyész taktikáját. Ringel szenátor kijelentette többek között, hogy az ukrán emigránsok kebelében kétféle irányzat áll fenn, egy mérsékelt, amelynek élén a nyugatukrán köztársaság egykori elnöke, Petrusovicz, minisztere Perfeczki és Konovalecz őrnagy állanak és a militarisztikus-terrorisztikus irányzat, amely Olsanskynek a merénylet elkövetésére az utasítást adta. Természetes, hogy a mérsékelt csoport, amely valójában soha sem propagálta a terrorisztikus cselekedeteket, tiltakozik az ellen a feltevés ellen, hogy Olsansky követte el a merényletet. Ezzel szemben nyilvánosan tudott dolog, hogy a másik csoport nemcsak prédikálja a terrort, de gyakorolja is. Ringel szenátor szemére hányta ezután az

ügyésznek, hogy kétségbevonja dr. Bacinszki tanu szavahihetőségét, holott Bacinszkit mindenki ismeri és általános tekintélynek örvend. Végül Ringel szenátor a védelem nevében felháborodással utasítja vissza az ügyésznek arra irányuló hangulateltetését, hogy Olsanskyt megvesztegetéssel bírták rá a vallomástételre.

Ennek az államnak alapját az igazságosság kell, hogy képezze — fejezte be beszédét Ringel — és bátor vagyok felhívni a bíróság figyelmét arra, hogy egy igazságtalan ítélet Lengyelország tekintélyét a külföld előtt is mélyen alá fogja ásni.

Az ügyész ugyancsak erős hangon replikázott Ringel szavaira és kérte a bíróságot, hogy a védő egyes kijelentéseit vegye jegyzőkönyvbe. Utána dr. Landau védő szólalt fel, aki az izgatott vitatkozást ismét szelidebb vágányokra vezette vissza. Az ítéletet előreláthatólag holnap a késő esti órákban hirdetik ki.

Lemberg, december 17. A bíróság elnöke az ügyészi debatt után kihirdette, hogy úgy a védő, mint a védelem által a bizonyítási eljárás kiegészítésére benyújtott javaslatokat visszautasítja. A bizonyítási eljárást befejeztnek tekintti és elhatározza, hogy az esküdteknek két fő és egy mellékkérdést tesz fel. A kérdések a következők:

Első főkérdés: Bűnös-e Szaniszlau Steiger abban, hogy 1924 szeptember 5-én délután a Mária téren, a Légió-utca sarkán bombát dobott az arra kocszó Vojciehovszky lengyel köztársasági elnök felé, azzal a szándékkal, hogy az államfőt megölje, ami azonban a véletlen folytán meghiúsult?

Második kérdés: Bűnös-e Staniszlau Steiger abban, hogy a robbanó anyaggal töltött bomba felhasználásával más személyek életét is veszélyeztette?

Mellékkérdés: Alattomosan és orvul követete-e el tettét Staniszlau Steiger?

Dr. Ringel védő a harmadik kérdés törlését kérte, arra való hivatkozással, hogy a vád amugyis alattomos gyilkosságra szól. Ha tehát ezt a vádat fentartják, úgy a tárgyalás egész folyamán fenn kell azt tartani. A bíróság a védő kérését elutasította, a tárgyalást be- kesztettnek nyilvánította.

Galoppban szavaztatja meg Anghelescu az iskolatörvényt

Még mindig bizonytalan, hogy a kisebbségek mely követeléseit honorálta a miniszter. Állandó tumultusok között tárgyalta a kamara a javaslatot

(Bucuresti-Bukarest, december 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magánoktatási javaslat parlamenti tárgyalásában tragikus gyorsasággal követik egymást az események. Amennyire a zürzavaros parlamenti jelentésekből kivehető, Anghelescu miniszter száguldó galoppban hajszolja keresztül javaslatát. A kamara ma éjjel Anghelescu expozéjának befejezése után, amelynek második része méltó volt az elsőhöz, megkezdte a javaslat részletes vitáját és egyes jelentések szerint a kamara még a tegnapi éjjeli ülésen az egész törvényt megszavazta. Ez a híradás azonban még korai volt, mert a javaslattal még csak a ma délelőtti ülésen került volna harmadszori felolvasásra, azonban a megvolna harmadszori felolvasásra, azonban a megvolna képviselők csekély száma miatt, ez is jelentésképpen maradt. Azonban már csak órák kérdése és a javaslatból törvény lesz. E pillanatban még mindig nem tudjuk, hogy milyen formában még mindig nem tudjuk, hogy milyen formában terjesztette be a miniszter az egyes szakaszokat. Egyes verziók szerint a magyar kisebbség tizenkilenc követeléséből tizenhatot, más verziók szerint mindössze négyet realizált. A zsidó kívánásokra vonatkozóan semmi pozitív értesülés nincsen, ha csak az nem, hogy Anghelescu beszédében határozottan a jiddis nyelv ellen foglalt állást. Még azt sem tudjuk, vajjon a miniszter tartotta-e a héberre vonatkozó ígérteit. E rendkívül fontos törvényjavaslat részletes tárgyalása nélkülözött minden komoly vitát és az egyes pontok a klotür segítségével emelkedtek törvényerőre. A nevezetes parlamenti ülés lefolyásáról alábbi tudósításunk számol be:

Anghelescu folytatja beszédét

A kamara ma éjjeli ülésén Anghelescu közoktatásügyi miniszter folytatta tegnapi félbeszakított expozéját. Beszédének mai részében

részletesen reflektált Hans Otto Roth szász képviselő felszólalására. Haus Otto Roth sürti közbeszólásokkal akasztja meg a közoktatásügyi miniszter beszédét és logikus érvekkel igyekszik hangulatot teremteni a szász álláspont mellett.

A közoktatásügyi miniszter beszédének folytatása során felolvassa azt a memorandumot, amelyet a kisebbségek terjesztettek a Népszövetséghez, majd ismerteti Teutsch és gróf Majláth püspökökkel, valamint Hedrich szenátorral folytatott tárgyalásait. Amikor Anghelescu a szászokkal való tárgyalásait részletezi, Hans Otto Roth és Hedrich elhagyják az ülést. A liberális padosorokból gunyos óvásokkal kísérik a szász képviselők kivonulását.

A közoktatásügyi miniszter ezután az Ap-ponyi féle közoktatásügyi törvény egyes szakaszait olvassa fel és összehasonlítja azt az ő törvényével.

A genfi memorandum

— A magyarok — mondja Anghelescu miniszter — Majláth gróf és Sándor József aláírásával memorandumot nyújtottak be a Népszövetséghez és ugyanakkor egy másik memorandumot a kormányhoz juttattak el. A két memorandum szövege és szelleme teljesen eltérő volt egymástól. Ez az eljárás egyáltalában nem volt szép a magyarságtól.

— Mi gondoskodtunk arról, hogy a Népszövetséghez benyújtott magyar memorandum megfelelő értékére szállították le és egy ellenmemorandumban ismertettük a Népszövetség előtt álláspontunkat és a javaslat gyakorlati jelentőségét. Európában nincsen ország, melynek iskolatörvénye liberálisabb lenne a mi javaslatunknál.

Ebben az országban mindenkinek egyforma

jogai, de egyforma kötelességei is vannak. De ugyanakkor ezenkívül még védelmi intézkedéseket is kellett tenni, mert lehetetlen az, hogy egyesek Budapest, mások Moszkva felé nézzenek. Mindenkinek Bukarestbe kell tekinteni. Eppen ezért a törvény megszavazása elsősorban a kisebbségeknek érdeke. Nem célja a kisebbségi iskolák megszüntetése, mert erre a román nemzetnek nincsen szüksége.

A javaslatot bizalmi kérdésnek tekintem és kérem annak megszavazását.

Angheliescu beszédét a többség hosszantartó tapssal és éljenzéssel fogadja. Nagy tumultus támad. A kisebbségi képviselők izgatottan, magukból kikelve az elnöki emelvény felé tódulnak.

Résletlenül is megszavazzák az iskola törvényt

A magánoktatási javaslatot most már rész-

Az arad-nagyvárad gyors kettős katasztrófája

Lya Pop operaénekesnő elmondja a katasztrófa lefolyását

(Oradea-Mare-Nagyvárad, december 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Rendkívül súlyos kimeneteli vasúti katasztrófa történt tegnap az arad-nagyvárad vonalon, amelynek több ismert-nevű sebesültje van. A 302-es számú gyorsvonat, amely tegnap délután pégy órakor indult Nagyváradról Arad felé, Kislivádia állomás közelében, nyílt pályán tengelytörés folytán kiskilott. A kiskilás következtében nagyobb szerencsétlenség csak azért nem történt, mert a hóval beborított pályán a motor normálisnál kisebb sebességgel haladt. Livádia állomás azonnal jelentette a szerencsétlenséget Aradra, ahonnan mindjárt segélyvonatot indítottak a kiskilás helyére. A segélyvonat rövidesen meg is érkezett, amely egy személykocsiból és motorkocsiból állott. A kiskilott vonat utasai felszállottak erre a segélyvonatra és természetesen zűfórlásig megtöltötték a kocsikat. Az átszállás lebonyolítása után a segélyvonat elindult Arad felé. Azonban tekintettel arra, hogy Livádia állomáson nincs kitérő, a vonat nem lehetett megfordítani és úgy haladtak vissza Arad felé, hogy elől ment a személykocsi és hátul a mozdony.

Újabb szerencsétlenség

A fordított menetben haladó vonat vezetője a kocsi hátulján foglalt helyet. A vezető a nagy izgalomban megfeledkezett arról, hogy az esti sötétségben, csak a mozdony elejéről vezethetné a vonatot, erőltetett menetsebességgel haladt s Ujszentanna állomáson hibás váltóállítást következtében teljes erővel belerohant egy fával megrakott tehervonatba. A motor vezetője nem láthatta, hogy előtte a pályán egy szerelvénny áll s így nem is fékezhetett. Az összeütközés nyomán irtózatossá vált pánik keletkezett az utasok közt. A félelmetes sötétségben sebesültek jankiáltása töltötte meg a levegőt. Az összeütközésről az első jelentést az aradi forgalmi főnökség kapta este tízenegy órakor. Ujszentanna állomás jelentette a karambolt és közölte, hogy az összeütközésnek egy igen súlyos és huszonhárom könnyebb sebesültje van. Pop Octavian aradi vasútigazgató intézkedésére éjjel háromnegyedik órakor kocsikkal és orvosokkal mentővonatot indítottak a szerencsétlenség színhelyére. A vonaton helyet foglalt Pop igazgató több mérnök kíséretében, dr. Bartos Béla vasúti főorvos és Pop segédorvos.

A mentési munkálatok

Éjjel egyóra-tájban érkezett a mentővonat Ujszentanna állomásra, ahol nyomban hozzáláttak a mentési munkálatokhoz. A személykocsi teljesen össze volt rombolva, a súlyosan sebesülteket hordágyakban helyezték a vonatra és a könnyebb sebesülteket ott a helyszínén bekötötték. Éjjel 1 óra 55 perckor indították utnak a sebesültekekkel megrakott vonatot. Közben a mentők központilag kivonultak az aradi pályaudvarra és várták a sebesültekek hozó vonatot. Éjjel három órakor érkezett be az aradi állomásra a mentővonat. Hangos segélykiáltások és fájdalmas jajgatás hallatszott, amikor a sebesülteket letették a vonatról. A súlyosan sebesülteket azonnal mentőkocsikba rakták és elszállították a megyei kórházba. A könnyebb sebesülteket tovább utazták.

A súlyosan sebesültek között vannak a kö-

leteiben is tárgyalni kezdik. Az egyes szakaszokat boszorkányos gyorsasággal szavazzák meg. A zsidó iskolák tannyelvére vonatkozó szakasznál Vajda Sándor javasolja, adjanak időt a zsidóknak, hogy maguk közt egyezzenek meg, hogy a jiddis, vagy román tannyelvet választják. A többség a szakaszokévitánál minden módosítást visszautasít. A szászok egymás után terjesztik elő módosításaikat. A zsidóságát Zirelsohn rabbi, liberális képviselő olvassa fel. A kamara mindent a legnagyobb rosszakarattal visszavet.

Az óriási lármában semmit sem érteni. A kamara ülésében mindenütt izgatottan vitatkozó csoportok láthatók. Közbekiáltások, szidalmak hangzanak mindenfelől.

A teljes javaslatot végeredményében szakaszoként az éjjeli ülésen csekély módosításokkal elfogadták.

vetkezők: Pantager Mária beszercei uriaszony, akinek mind a két lába eltört, Róna Dezső aradi színigazgató, aki alcombján szenvedett súlyos sérüléseket, Pop Lya a kolozsvári Opera énekesnője, akinek három foga kitört és az ál-

Kigyulladt a Magyar Színház mellett lévő áramelosztó-telep

(Cluj-Kolozsvár december 17. A késő esti órákban a Magyar Színház mellett lévő városi áramelosztó-telep ablakából hatalmas lángnyelvek csaptak ki. A tűz az éppen felvonásközi szünet alatt kitóduló közönség körében nagy pánikot okozott. A hamarosan megérkező tűzoltók azonnal megkezdték a mentési munkálatokat. A tűz miatt a város egy részében teljes sötétség honol.

Egy láda

Shakespeare-kézirat van elásva Amerikában

H. E. Rogers, a brit költőírás leszármazottja szenzációs titkokat fed fel a „Morningpost” tudósítója előtt

(London, december 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Morningpost” rendkívül érdekes és feltűnést keltő tudósítást közöl egy bizonyos H. E. Rogers nevű angol emberről, aki azt állítja, hogy William Shakespeare leszármazottja és annak hagyatékából nemcsak különböző butorok és könyvek, hanem eredeti kéziratok is birtokában vannak. Ezeket a kéziratosokat, nem egészen elfogadható okokból, biztonságba helyezte Amerikában. A „Morningpost” egyik munkatársa meglátogatta Rogerst londoni lakásán, ahol Shakespeare állítólagos leszármazottja a következőket mondta el:

— Shakespeare leánya dr. Halthoz ment férjhez. Dr. Halthnak egy leánygyermeké pedig egy Rogers nevű emberhez, egyik ösömhöz ment nőül. E házasság révén Shakespeare hagyatéka családomhoz került. Hosszu ideig nem tudták, hogy a kéziratok a költőtől származnak és sejtelmük sem volt azoknak értékéről. Így történetem meg, hogy a hagyaték egy része egy kis angol községbe, Cornwallba jutott, ahová a család egyik ága Stracfordból átköltözött. A család néhány más tagja az amerikai Bostonban telepedett meg. A kéziratok egy töredékét nemrég fedeztem fel egy régiségkereskedésben, amelynek valamelyik ösöm eladta.

— Egy bizonyos, — folytatta Rogers —: Hall kisasszonynak, akinek házassága révén a kéziratok a Rogers család birtokába jutottak, megvolt az oka rá, hogy származását titokban tartsa. Ezeknél a szavaknál egy könyvet mutatott, amelyet Rogers Asams irt, címe: „The Schoolmaster” (Az iskolamester) ezeröttszázhetvenötben nyomaták, olyan időben tehát, amikor Shakespeare hét éves volt. A boríték lapjára a következő volt írva: „Hall kisasszony, jelenleg Rogesné. Bármilyennak is találná a világ nagyapám kézirását, nem fogom senkinek megmutatni, bármeddig is élék”. Bent a könyvben pedig világosan olvasható: „William Shakespeare 1581”. Az egyik belső lap szélén nyers rajz van a szereplő színészekről. Az egyik szereplő mellett a „me” (nekem) szócska áll, ami azt jelenti, hogy ezt a szerepet maga Shakespeare játszotta. Van ezenkívül H. E. Rogers tulajdonában egy imakönyv, amely a XVI. századból származik és amelybe ugyan-

kaposa is megsérült. Pop Lya már ma délután visszérkezett Nagyváradra és elmondotta a szerencsétlenség részleteit. Az énekesnő azonnal elsősegélyben részesült. Állapota javult, nem súlyos. Az orvosok megállapították, hogy hangjára nem lesz befolyással a szerencsétlenség. A súlyos sebesültek közt van még Polgár Jenő aradi CFR tisztviselő, a combján, dr. Brádi Gyula temesvári munkásbiztosító orvos, aki ugyancsak a combján szenvedett súlyos sérülést. A kiváló orvos azonban súlyos sérüléseinek ellenére részt vett a mentőmunkálatokban és maga is kötözte a sebesülteket.

Könnyebb sérüléseket szenvedtek dr. Székely Adolf nagyváradai orvos, Wesseli Rudolf aradi építész az orrán, Popescu János aradi tisztviselő a lábán, Lóránt János nagyváradai szabóiparos, aki szintén a lábán sebesült meg. Hevesi Pirocska kolozsvári zongoraművész csak könnyű horzsolásokat szenvedett. Könnyebben megsebesült még Kiss Mihály nagyszalontai tanár, Reismann Lajos nagyváradai kereskedő, Schönbeck Izsó (Temesvár) és Kugik Anna nagyszalontai magánzónó. Az utasok közül nagyon sokan a rémülettől idegsookot kaptak. Ujszentannánál az egész állomás borzalmas képet mutat. A hófehér havat, a sebesültek vére pirosítja meg. A vasúti pálya teljesen szétromlásra jutott, hogy a forgalmat csak átszállással tudják lebonyolítani. A vonatok többórás késéssel érkeznek.

— Az igazán értékes kéziratok azonban Amerikában vannak — folytatta a nagy költő utóda — és csodálkozni fognak, ha egyszer meglátják. De nekem megvoltak az okaim, hogy biztonságba helyezzem azokat...

Végül egy levelet mutatott, amely 1818-ból származik, írója A. Thomas Birminghamból és Sumer atyának van címezve. Ez áll benne:

„Nagy nehézségek árán, Hilliard ur segítésével megkaptam a láda Shakespeare kéziratosát és a Wingate-ház déli részében ástam el.” Az elásás indokolásul még az áll a levélben, hogy a kéziratos azért rejtik el, nehogy valamilyen plagizátor lemásolja.

— Ez a levél, valamint a Wingate-ház helyszíni rajza a Rogers családnak került — mondotta Shakespeare leszármazottja. Ez a ház mostan lord Northampton tulajdonában van. Megkérem a lordot, engedje meg, hogy telkén ásatásokat végezzek, de minthogy a lord tudni akarta miről van szó, nem erőszakoltam tovább a dolgot, mert attól tartottam, hogy igényt jelent be a kincsekre. Ezért azután megegyeztem egy amerikaival, aki egy júliusi éjszakán titokban kiásta a ládát és azt Amerikába szállította. Ha az urak többet akarnak tudni, hajózzanak át az Ujvilágba, majd megadom a címet.

A „Morningpost” annak ellenére, hogy egyes körülmények igazolni látszanak Rogers állításait, a legnagyobb fentartással fogadja az ismeretlen Shakespeare-kéziratos létezését. Értékelésük szerint az ügyet a londoni Shakespeare-bizottság veszi a kezébe és már a legközelebbi napokban megteszi a lépéseket annak ellenőrzésére, igazat mondott-e vajjon Shakespeare leszármazottja.

HYPEROL

fertőtleníti, megvéd torokfájástól

SZÁJVIZ TABLETTA

Kapható mindenütt.

Az Uj Kelet az egyetemes napilapja Szerkesztők: Giszka Fülöp szerkesztő Dr. Bólyházi Árpád szerkesztő 240 lei, félévra Az Uj Kelet cikkeit megjelölésével

A m

Az első

Az ember úgy levelek, elhalványuló dobogó összefügg

Péntek

5636. Tévét 1. Ros chodes Chanukka gyertyagyújtás 1925. dec. 18.

dás gombostűfej az valahogyan lefoszló szeritett.

Baruch Dávid mit. Senki. Nem is egy rozsdás gombostűfej, csak látni látnak a szem el ezelt születt Bé familiának egy tag volt az első zsidó nevezetese. Ambátások semmivel sem irodalmi művek mög egy vonalnyival se nál. Az akkori bécs darabját nagy siker keveset, ha elgond zsidó emberek mű nek. És a zsidóság zsidó miljöben jár judische familiensz keveset. Nyiltan, z ben. De ez a fonto mairó. Az európai, germán népek drá hardt Hauptmann történelemre tekintenyészet alatt v termelni egy Sopho lier, egy Shakespe zsidó drámaírás ös — és még annyira s az az első zsidó, 150 év elmúltával, áll Arthur Schnitz ott áll Jicchok I genijének, egyenk multba An Ski D alatt tettük meg a népeinek és kult volt szüksége. A r lanó szikrája, egy fejen: Évtizedek mégis fiatalnak me rügyakadás nélkül bet és jobbat min virágzás után. Mié meglássuk magur bíró igent tudjunk

— „A mélyse hetekben egy ren fogja elhagyni az az Uj Kelet munk éveinek javatermés zófiába hajló és m egyszerű technika jelent költeményei délyi közönségnek. Ezuttal maradandó olvasók elé. Köt éneke” címet adta fogástalan kiállítás példányok a szer egyszerű példány az Uj Kelet utján.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdelyi és magyar nyelvű napilapja.
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Főelöltes szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 63 lei, negyedévesre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 833 lei.
Az Uj Kelet cikkszerzői utánnyomatokért csak a szerkesztőségnek kell megjelölniük.

A mai naptár

Az első zsidó drámairó

Az ember úgy néhanapján lapozgat idegen levelek, elhalványult dátumok között és megdöbbentő összefüggéseket talál. Most például egy név és egy dátum vetődött szemem elé. Régi dátum, idegen név, jelentéktelen még annak is, aki kedvtelással kotorgat a végtelen idő lomtárának törött cserapei között. Mi közöm nekem hozzá, aki a nagy vonalakat keresem és nagy összefüggésekben látok világot, történelmet és zsidóságot? És mégis kicsiny rozsdás gombostűfej az idő lomtárában, a pókháló valahogyan lefoszlott róla és megállásra kényszerített.

Péntek

5686. Tévét l.
Ros chodes
Chanukka
gyertyagyújtás
1925. dec. 18.

Baruch Dávid Arnstein. Ki tud felőle valamit. Senki. Nem is érdemes. Egy szürke név egy rozsdás gombostűfej a lomtár porában. És mégis, csak látni kell és nagy összefüggések tárulnak a szem elé. Pontosan százötven évvel ezelőtt született Bécsben. A híres bécsi bankárcsalád egyik tagja. Nevezetessége: hogy ő volt az első zsidó drámairó. Nem a drámai nevezetese. Ámbár, hogy mint szinpadalkotások semmivel sem maradnak a korábbi hasonló irodalmi művek mögött. Kotzebue kortársa volt és egy vonalnyival sem sekélyebb a híres Kotzebuánál. Az akkori bécsi National-Theater több szindarabját nagy sikerrel adta, ami nem jelent keveset, ha elgondoljuk, hogy akkori időben zsidó emberek művét mutatták be a közönségnek. És a zsidósága sem fontos. Azután, hogy zsidó miljöben játszó darabokat is irt („Eine jüdische familienszene“), ami szintén nem jelent keveset. Nyilván, zsidónak lenni, abban az időben. De ez a fontos: ő volt az első zsidó drámairó. Az európai, vagy mondjuk így: az indogermán népek drámairása Sophokles óta Gerhardt Hauptmannig háromszázötven éves fejlődési történelme tekinthet vissza. Három ezredév tenyésztése alatt valóban ki tudtak magukból termelni egy Sophoklest, egy Ráciut, egy Molièret, egy Shakespeart és egy Hauptmannot. A zsidó drámairás összesen 150 évre tekinthet vissza — és még annyira sem. 150 évvel ezelőtt született az az első zsidó, aki drámát irt. És ma már, 150 év elmúltával, egy Hauptmann mellett ott áll Arthur Schnitzler, egy Wedekind mellett ott áll Jicchok Leib Perez és Shakespeare genijének, egyenlőrangú társaként int a multba An Ski Dibbukja. Százötven esztendő alatt tettük meg azt az utat, amelyre Európa népeinek és kultúrájának három ezredévre volt szüksége. A nagy zsidó titok egy fölvilágozó szikra, egy régi, elfelejtett gombostűfej: Évtizedek alatt évszázadokat élni és mégis fiatalnak maradni, futás közben építeni, rügyfakadás nélkül gyümölcsöt érlelni — többet és jobbat mint minden más fa, bőséges virágzás után. Miért? Talán csak azért, hogy meglássuk magunkban a többet, a jobbat és bíróként tudjunk kiáltani a keserves életre.

„A mélység éneke.“ A legközelebbi hetekben egy rendkívül értékes verseskötvet fogja elhagyni az erdélyi sajtót. Salamon László, az Uj Kelet munkatársa gyűjtötte össze utolsó éveinek javatermését. Ezt az elmélyülő, a filozófiába hajló és minden súlyossága mellett is nagyszerű technikájú lírikus a sajtóban megjelent költeményeiből már alkalma volt az erdélyi közönségnek megszeretnie és megbecsülnie. Ezúttal maradandó értékű alkotásait teszi le az olvasók elé. Kötete, amelynek a „Mélység éneke“ címet adta, nyomdatechnikailag is kifogástalan kiállításban kerül piacra. Az amatőr-példányok a szerző aláírásával 150 lejért, az egyszerű példányok 60 lejért rendelhetők meg az Uj Kelet utján.

Madgearu felhívja a kormány figyelmét a fasclista veszedelemre

Bacalbasa ünnepeltetésén Holban és Prosteanu tábornokok állítólag a fasclizmus mellett nyilatkoztak. Viharos jelenetek a szenátus választójogi vitájánál

(Bucuresti-Bukarest, december 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara ma délelőtti ülésén eredetileg a magánoktatási javaslatot kellett volna harmadszori olvasásban megvitatni, de a képviselők kis száma miatt ez lehetetlen volt. Ezért tüzték ki meglepetésszerűleg a semmitűszék reorganizálására vonatkozó javaslat vitáját.

A délutáni ülésen Lepadatu miniszter bejelentette a kultuszjavaslatot és a színházak reorganizálásáról szóló javaslatot. Kreuter szász képviselő kéri az exportilletékek csökkentését, illetve megszüntetését, mert különben a romániai mezőgazdaság tönkremegy.

Madgearu ismét a Buiescu-ügyet teszi szóvá. Nem érti meg Gheorghiu pénzügyi államtitkár álláspontját és parlamenti vizsgálatot kér a Galantis-ügyben. Megemlíti azután, hogy

az egész országban féktelen fasclista-agitáció folyik, sőt aktív tábornokok is fasclista kijelentéseket tesznek.

Elmondja, hogy egy újságíró ünnepelésén tábornokok nyilatkoztak a fasclizmus mellett. Tegnap este ugyanis Bacalbasa tiszteletere bankett volt, melyen Holban és Brcteanu tábornokok is megjelentek. Mindketten beszédet mondtak, melyben elismerőleg nyilatkoztak Bacalbasa magatartásáról, amelyet a Barbusse-ügyben tanúsított.

— A fővárosi egyetem tanácsa szigorú határozatot hozott a diákszavargások ellen. Bukarestből jelentik: A fővárosi egyetem tanácsa tegnap újabb ülést tartott, melyen elhatározták, hogy a jövőben minden erővel megakadályozzák a zavargásokat az egyetemen. A karácsonyi szünet az egyetemeken szombatban kezdődik meg és tart január 11-ig. Azokat, akik az előadásokat akadályozzák, végleg kiutasítják és kizárják az egyetemekről. A tanács ezután az egyik kétmillió alap felosztásáról úgy határozott, hogy abból egyforma részben részesül a gyógyszerész, orvosi és állatorvosi fakultás növendékei.

— A rádiófon előfizetési díja. Bukarestből jelentik: Hivatalosan közlik, hogy a rádiófon előfizetési díjait a posták útján is be lehet fizetni. A verifikációs díjat a felszerelés után azonnal ki kell egyenlíteni.

— Ady Endre szülei beperelték menyüket Boncza Berit. Budapestről jelentik: Ismeretes, hogy Ady Endre 1917-ben hétézer korona évi járadékért eladta műveinek kiadási jogát báró Hatvany Lajosnak. Ady halála után Hatvany Lajos a költő özvegyének, Boncza Bertának adta át a kiadási jogot, azzal a kikötéssel, hogy a könyvek jövedelmének egy részét tartozik átadni Ady szüleinek. Néhány héttel ezelőtt a költő szerény viszonyok között élő szülei az erdélyi Mindszent községből levelet irtak Boncza Bertának, aki időközben Márffy Ödön festőművész felesége lett és kérték a rájuk eső részt. Minthogy Boncza Berta a pénz kifizetését megtagadta, majd miután a későbbi tárgyalások során sem jött létre közöttük meg egyezés, a költő szülei, Ady Lőrinc és felesége, a napokban beperelték menyüket. Magyar irodalmi körökben a pár kínos feltűnést keltett és általános az a vélemény, hogy egy ilyen botrány nem méltó Ady Endre emlékéhez.

— Eljegyzés. Katz Berta és Deutsch Mózes Jibou jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.) Glück Elzát Zairoth Mizrachi Oradea-Mare eljegyezte Hersch Izso Timisoara.

— Az állami tisztviselők bérmozgalma. Bukarestből jelentik: Az állami tisztviselőknek egy küldöttsége tegnap jelent meg a kamarában, hogy a kormány tagjainak egy memorandumot adjanak át, melyben fizetésjavítást kérnek. A küldöttségben a tanítók, tanárok, egyetemi tanárok és nyugdíjasok is képviselve voltak. A memorandumban részletesen kifejtik, hogy a mai körülmények között létező minimumot csak az 1916. évi fizetések 40 százaléka nyújthat számukra. Kérik továbbá a nyugdíjkérdés végleges és rendszeres megoldását és a nyugdíjilletményeknek a fizetésekhez mérten való felemelését.

* Legszebb utalások. Ben Ami „Uj Palesztina (100 le) és „Európától-Ázsiáig“ (30 le) című illusztrált könyvei. Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályánál és minden könyvkereskedésben.

Ezzel kapcsolatban szóváltás a diákszavargások ügyét is és kijelenti, hogy a zavargások nagyon elfajultak és veszélyeztetik az életbiztonságot.

Jorga professzor a külföldön tanuló diákok választékvezményi ügyét teszi szóvá. Sajnálattal állapítja meg, hogy 1920—22 ben tulnyomóan beszarabiai zsidó diákok részesültek állami támogatásban, még olyanok is, akik illetéktelenek arra, hogy segélyben részesüljenek.

Bratianu Vintila: Örömmel állapítom meg, hogy Jorga kezd megint jó hazafi lenni.

Jorga: Nem vagyok antiszemita, sem filozemita, csak azt szeretném, hogy az állam kizárólag olyan diákokat segélyezzen, akik azt megérdemlik.

A szenátus ma általánosságban elfogadta a választójogi javaslatot és megkezdte a részletes vitát. Az ötödik szakasznál Dimitriu előadó javaslatára elfogadják a módosítást, hogy

a zsidók szenátusi képviselője a regáli zsidó szervezetek által megjelölt országos főrabbi lesz.

A 22 ik szakasz körül, amely a nők választójogáról szól, heves vita támad. Dumitriu kijelenti, hogy ezt a kérdést külön javaslatban fogják szabályozni, mire a 30-ik szakasz mindent elfogadtak.

— Vizsgálat az egyházi birtokok kisajátítási ügyében. Budapestről jelentik: Az erdélyi kisebbségi egyházak a kisajátításokkal kapcsolatos panaszaira a Casa Centrala, mint a kisajátítási bizottságok legfőbb szerve, utasítást adott a megyei agronomoknak, hogy vizsgálják meg az összes panaszokat és tegyenek záros határidőn belül részletes jelentést a központnak.

— Halálos szerencsétlenség a Goldstein-féle olajgyárban. Goldstein Lajos, kolozsvári olajgyáros, Állatvásártér 1. szám alatti olajgyárában a véletlen folytán a magas feszültségű villamosáram megölte a gyártulajdonos fiát, Goldstein Sándort. Az alig 23 éves élet-erős fiatalember személyesen vezette édesapja gyárüzemét. Ma délután félnégy órakor elromlott az egyik villamos kapcsoló tábla. A fiatalember ki akarta javítani a kapcsolót, hogy az üzem folytathassa a munkát. Javítás közben keze véletlenül hozzáért a magas feszültségű árammal telt vezetékhez, amely pillanatok alatt végzett vele. A helyszíre érkező mentők már csak a beállott halált konstatálhatták. A fiatalember halála városzerte nagy részvétet keltett.

— A fővárosi sajtószövetség elítéli a Costa Foru elieni támadást. Bukarestből jelentik: A sajtószövetség „Association Presse“ tegnap este választmányi ülést tartott, melyen tiltakoztak a Costa Foru ért brutális inzultus ellen. Felkérlik a hatóságokat, hogy tegyék meg a szükséges lépéseket a teljes jog- és személybiztonság érdekében.

— A Keren Kajemet chanukka akciója a befejezéshez közeledik. Chanukka hetében a KKL felhívására a zsidó kereskedők úgy járulnak hozzá a földvásárlási alaphoz, hogy a Makkabeusok ünnepének tiszteletere forgalmuk felszázalékát a Nemzeti Alapnak adják. Chanukka végének közeledtével az akció a napokban lezárul. Ujabbán a következő kereskedők jelentették be részvételüket: Capolnic Manastur Grünbaum és Weisz, Cluj Fischbein és Spitz, Bernát papírüzlet, Delicates (Cal. Victoriei), Karl Lajos (Cal. Victoriei) és Gratz régiségkereskedése. Satumare Friedmann Testvérek, Friedmann és Weisz, Schwarz és Lebovits, Weisz bazár, Max posztós.

* Purgó csak eredeti dobozban valódi. 2

Figyelem!
Kárpitosok és kocsigyártók
kellékeit legolcsóbban Beck
Bernát áruházában szer-
reztetik be. Oradea-Mare,
P. Regina Maria No 1.

KÖZGAZDASÁG

Egy millió dollár kölcsönt kaptak a román petróleumtermelők

(Bucuresti-Bukarest, december 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Abban a lázas kölcsön keresési törekvésben, amely egyrészt az állam és a CFR, másrészt pedig magánvállalkozások kezdetű külföldön és folytatnak már évek óta, végre némi eredmény mutatkozik. A romániai petróleumtermelőknek hosszas tárgyalások után ugyanis sikerült egymillió dollár kölcsönt szerezni. A dollárkölcsönt egy amerikai pénzesoport bocsátotta a román petróleumtermelők rendelkezésére évi hété és féléves kamat mellett. A kölcsön többi feltételei még ismeretlenek.

Nehézséggel küzd Bukarest gabonaellátása

Ismét kísért az integrálist-rendszer

(Cluj-Kolozsvár, december 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap számunkban közöltük, hogy a kolozsvári közép- és kismalmosok szindikátusa akciót indított a kormány azon terve ellen, melynek célja az integrálist és kenyérendszert újabb megvalósítása. Erről a kérdéssel ma alkalmunk volt beszélgetést folytatni a szindikátus egyik vezetőjével, aki többek között az alábbiakat mondotta:

— Teljes lehetetlenség a kormányunk az a terve, hogy ismét behozza az integrál kenyér- és lisztrendszert. A tavalyi példa eléggé bizonyítja, hogy ilyen rendszabályra Romániában nincsen szükség, mert a szabadkereskedelem sokkal jobban biztosítja az ellátást még gabonahiány esetén is, hát még most, amikor búzában feleslegünk van. Tavaly ilyenkor 1600 lej volt a buza ára, míg ezzel szemben ma 900 körül mozog.

— Hogy komoly-e a kormány terve, vagy nem, még nem lehet bizonyosan tudni. Tény azonban, hogy a gazdasági tanács egyik üléséről a másikra halasztja a gabonastandardizálás ügyét, már pedig ez magába véve is eléggé indokolja szindikátusunk állásfoglalását, melyet országos szervezetünk útján a kormány elé terjesztünk.

Bucuresti Bukarest, december 17. A főváros gabona és lisztellátása az utóbbi napok folyamán sem javult. A malmokban az „Argus” ki-mutatása szerint fogytán vannak a készletek, míg ezzel szemben a napi szükségletnek csak egy minimális része érkezik be vidékről. A városi tanács a közeli napokban fontos határozatokat fog hozni a főváros gabonaellátásának biztosítása érdekében.

Meghosszabbították a nemes valutákban fennálló tartozások moratóriumát. Bukarestből jelentik: A napokban járna le a nemes valutákban fennálló tartozások moratóriuma. A kormány ma rendeletet adott ki, amely szerint ezt a külföldi adósságokra vonatkozó moratóriumot most újabb három hónappal meghosszabbítja.

Januárban kell benyújtani az adóbevallásokat. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium átrátott intézett a pénzügyi adminisztrációhoz, amelyben utasítással látja el őket a jövőévi adóbevallások kérdésében. Ezerint magánosok, magáncégek és azok a vállalatok, melyek nyilvános elszámolásra nem kötelezettek, adóvallomásukat január 1 és 31 ike között tartoznak benyújtani. Az erre vonatkozó nyomtatványok már elkészültek és azokat az adóhivatalok fogják árusítani.

Három új kereskedelmi és iparkamara felállítását kéri. Bukarestből jelentik: Az iparügyi minisztériumhoz kérések érkeztek be, hogy Sztamárón, Nagyszebenben és Targu-visceban állítsanak fel iparkamarákat. A minisztérium később dönt a kérések felett.

Intervenció készül a devizakorlátozó rendelet visszavonása érdekében

A Banca Nationala rendelete megbénítja a devizakereskedelmet

(Bucuresti-Bukarest, december 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Azokhoz a fővárosi bankokhoz, amelyeknek fiókjai vannak az ország különböző területein, jelentések érkeztek arról, hogy a Banca Nationala által nemrégiben kiadott devizaforgalom korlátozó rendelet súlyos akadályokat okoz a fióktételek üzletmenetében.

A Banca Nationala rendelete ugyanis a pénzügyintézetek fiókjait eltiltotta a városok közötti devizaforgalomtól úgy, hogy devizautleteket csak abban a városban bonyolíthatják le, ahol székhelyük van.

Ez az intézkedés természetesen a fióktételeket rendkívül hátrányos helyzetbe hozta a fióktételekkel szemben, amelyek minden megkötöttség nélkül a szomszéd piacokkal továbbra is lebonyolíthatják devizautleteiket. A Banca Nationala kivételes esetekben megengedi ugyan a fióktételeknek is, hogy devizautleteiket egy másik város pénzpiacán beszeressék, de az engedély elnyerése meglehetősen komplikált és hosszadalmas, már pedig a devizautletek természete éppen a gyors üzletkötést kívánja meg.

A megszigorítás — amint az várható volt — súlyosan bénítja nemcsak az ország devizaforgalmát, hanem igen gyakran a kereskedelmet is erősen sújti, főleg pedig az export-köröket érinti hátrányosan a külföldi fizetőeszközök vételénél és eladásánál.

Mint értesültünk, rövidesen intervenció történik a pénzügyminiszternél aziránt, hogy a rendeletet helyezze hatályon kívül.

A pénzügyminiszter nem utazik Párisba. Bukarestből jelentik: Közöltük, hogy a pénzügyminiszter tervbe vette, hogy a román-francia pénzügyi egyezmény tárgyalására Párisba utazik. A pénzügyminiszter most közbejött okok miatt utazását egyelőre elhalasztotta, úgy, hogy a román-francia adósságok ügyében Titulescu és Diamandi együtt fognak tárgyalni Párisban. Titulescu a pénzügyi, Diamandi a politikai részét fogja letárgyalni a pénzügyi egyezménynek.

Iparos továbbképző-tanfolyamok. A Kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara Désen, Besztercén és Zilahon továbbképző tanfolyamokat rendez cipésziparosok részére. Ugyancsak szaktanfolyamokat rendeznek cipészeknek, szabóknak és építőiparosoknak.

Az őszi vetések kedvező állása. Bukarestből jelentik: A földművelésügyi miniszter közlése szerint az országban mindenütt jó borítja a vetéseket. A kizárólag termésre az őszi vetésnél rendkívül kedvezőek.

Zárt kocikban is szállítható tüzifa. Bukarestből jelentik: A vasuti vezérigazgatóság újabb határozata szerint zárt kocik is kiutalhatók tüzifaszállítványok részére.

DURA

BATERIE

Valódi persa-szőnyegek
Alkalmi vétel, olcsó árak. **Sternberg**, Oradea-Mare, Bul. Reg. Ferd.

Ma művészi kivitelű fa-, vas- vagy réz-
butort, zongorát
Művészi kivitelű
Székely és Réti
Székely és Réti
Székely és Réti

1926. évi

hirdetéseinek feladása előtt saját érdekében
kérjen árajánlatot
a **Hermes irodától**
Cluj, Hotel Central. — Telefon 11-01.

Megnyílt a Central Bar

Pazar keleti pompával, teljesen újonnan berendezett helyiségek!

Röder duo BEJAN

Kizárólag világvárosi attrakciók.
Belépődíj és tányérozás nincs.

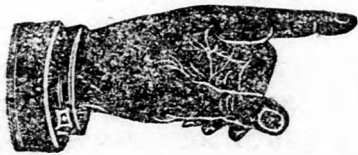

Broadcasting rádió

erdélyrészi és bánáti vezérképviselete
Cluj Str. Jorga 3. (Generala palota)

Videkiek figyelmébe!

ארתה כשרה
A következő vendéglő kőserűjét a nagyváradi ort. rabbiság garantálja:

őzv. Grósz Adolfné, Zöldfa-u. 10.
Amzel utóda Str. Sámuel, Nagypiac-tér 7.
Katzender Eliás, Kossuth-u. 7.
ORADEA-MARE

TUNGSRAM

A legjobb világméretű
Mindenütt kapható!

Hadikártal-
tanak fel Kolozs-
A hadikártalanítás
tart, melyen főleg
téséről fognak hat
felmerült az a re
bizottságot állítsa
hogy a kérvények
befejezessék. Erre
van, mert Nagyvá
ből eddig mindössz
4000 ből alig 350

T
De
A lej: Zürichben
pestén —, Bécs
Kolozsvár. S
hult. Az árak ing
kezők:
Bécs 30 20—30
pest 228—232, P
41-50, Newyork
1045, Milánó 8-65
Zürich. Zárta

GYA

Gyap
Körülbéli

Figyelem

Ne vásároljon
Rad
készülékeit,
jobb technika
Radio Technik
Vasut-utca 39

Eic

Párisi kre
szövetek
A. G.

CR

B
kó

Hadikártalanítási bizottságokat állítanak fel Kolozsvárt. Bukarestből jelentik: A hadikártalanítási bizottság ma délelőtt ülést tart, melyen főleg az erdélyi hadikárok kifizetéséről fognak határozni. Ezzel kapcsolatosan felmerült az a terv, hogy két, esetleg három bizottságot állítsanak fel Kolozsvár székhellyel, hogy a kérvények átvizsgálását minél előbb befejezhessék. Erre annél is inkább szükség van, mert Nagyváradon például 7000 kérvényből eddig mindössze 67-et, Temesváron pedig 4000-ból alig 35-öt intéztek el.

TŐZSDE

December 17-én

A lej: Zürichben 240 00, Parisban 12 25, Budapestben —, Bécsben —

Kolozsvár. Szilárd nyitás után a piac ellanyhult. Az árak ingadozóak. Az árfolyamok a következők:

Bécs 30 20—30 45, Prága 6 37—6 40, Budapest 228—232, Páris 7 65—7 70, Zürich 41 40—41 50, Newyork 213 00—214 00, London 1042 1045, Milánó 8 65—8 70.

Zürich. Zárlat: Berlin 123 30, Amstardam

208 05, Newyork 518 00, London 2511 00, Páris 1877 00, Milánó 2080, Prága 1535 00, Budapest 72 70, Belgrád 920 00, Bukarest 240 00, Varsó 43 50, Bécs 73 12.

Bukarest. Devizák: Páris 7 82, Berlin —, London 1043, Newyork 214 00, Milánó 8 67, Zürich 41 30, Bécs 30 25, Prága 6 35, Budapest 73 14

Bukarest. Valuták: Napoleon 805, német márka 51 10, leva 1 54, török lira 120, font sterling 1037, francia frank 8 15, svájci frank 41 50, olasz lira 8 85, drachma 2 90, dinár 880, dollár 214 50, lengyel forint 28 50, csehrák schilling 81 00, magyar korona 31 00, cseh korona 6 35, bolgár frank 9 70, holland forint —.

Uj cukrászda nyílt Str. Baritia volt Malom-utca) 10 sz. alatt. Minden időben finom bivalytejes kávé, friss sütemények, torta rendelést és teastünetmények gyors kiszolgálása. — Szíves pártfogást kér **Takács Pálné**, cukrásznő.

Hirdessen az Új Keletben!

GYAPJUIPAR . T. TIMIȘOARA

Gyapjumosóda, gyapjufésűde, kamgarn, vigogne-szövőde, takácsműhelyek, mügyapjagyár, aprtura, festőde.

Kötött és szövöttárugyár
Körülbelül 2000 munkást foglalkoztat. Saját konfekció és juhtenyésztés

Figyelem! Radio-amatőrök!

Ne vásároljon addig, amíg meg nem hallgatta a

Radio Technica

készülékeit, amelyeknél a legjobb anyag s a legjobb technika kezeskedik a legjobb sikerről. — **Radio Technica vezetőség és gyár: Brasov (Brassó) Vasut-utca 39. Telefon 58.**

Igazi élvezetet csak úgy szerezhet magának a világ minden részéből érkező hírek, hangversenyek, előadások hallgatásával, ha készülékét a Radio Technicától szerzi be. 3—5 csöves készülékek minden alkatrészszel és felszereléssel kaphatók. A vevők számára az antenna-encsedélyt a gyár megszerzi és minden speciális kívánságot a legelőnyösebben teljesít. **Exp. Targu-M. Dacia, Str. Eminescu 7.**

Elegáns hölgyek csak

Les Tissus A.G.B

Párisi kreációk.

Párisi kreációk.

szöveteket viselnek. A legmodernebbek és legtartósabbak. **A. G. B. Engros-lerakat, Bucuresti, Strada Carol 70.**

Chanukakor Igyunk

Bognár és Szántó-féle

kóser uradalmi fajborokat mert a kirótt százalék

a Keren Kajemeté.

SPORT

Korcsolya és jég hockey a Haggibbor téli programjában

Felhívás rendszeres tréningre

A Haggibbor vezetősége az uszó, torna, tennisz és atlétikai szakosztályok megalakítása után, kitűzött programjához híven egy további lépéssel kívánja előbbrevinni az erdélyi zsidó sport ügyét. E héten megkezdte működését a Haggibbor télisport szakosztálya, mely egyelőre a korcsolyázást és jég hockeyt vette fel programjába, de kellőszámu jelentkező esetén a télisport többi ágaira is kiterjeszti működését.

A Haggibbor vezetősége ezzel kapcsolatosan felhívja Kolozsvár zsidó korcsolyázóit és más télisportág-tűzőit, úgy a férfiakat mint a nőket, hogy tekintet nélkül arra, tagja-e a Haggibbornak vagy sem, közöljék címüket sürgősen **Rubin Misu** szakosztályvezetővel (P. Unirii 32. Lassenco), hogy a rendszeres tréning mielőbb megindulhasson és a versenyzők már az ezévi küzdelmekben is résztvehessenek.

Az első 10 jelentkezőnek a nagy-jégre fél-áru bérletjegyet biztosított a szakosztály és reméli, hogy a kedvezményt valamennyi rendszeres résztvevőnek ki fogja tudni eszközölni.

Gabella-jegyek Révész Ernő
könyvnyomdája — Marosvásárhely

Comunitatea izr. orth. aut. din Cluj

Szám 804—1925

Versenyfárgyalási hirdetmény.

Hitközségünk a Cluj, S.r. Dubalarilor 2—4 sz. telken épülő rituális fürdő vízvezeték, csatornázási, melegvízellátási központi fűtés és ruhaszárító berendezési munkáinak vállaltba adására írásbeli verseny fárgyalást hirdet.

Ajánlat beadható legkésőbb 1926. évi január 5-én d. e. fel 11 óráig. Részletes felvilágosítás kapható a hitközség Titkári Hivatalában, Str. Dubalarilor 1. sz. s.

Cluj, 1925. dec 8 án.

Az építő Bizottság.

Gladys

cipőkrémmel drágább van,

de jobb nincs.

Karácsonyra

ajándékoknak nagyon alkalmas szövetek

vásznak

selgmek

harisnyák

mélyen leszállított árban kaphatók

Heller, Weisz & Molnár

divatruházában

Cluj (Kolozsvár) C. Reg. Ferdinand 6.

Manométereket és mindenféle mérőműszereket készít, javításokat vállal GÁSPÁR műszerész, Arad Str. Horia I. (v. Széchenyi-u.)

APROHIRDETÉSEK... vasgázolaj... 30% kedvezmény...

Kereskedelmi utazók Berkovicsné... Oradea Mare. Str. Nicolai Jorga (Zöldfa-utca) No 19.

Pázkagépek teljes felszereléssel... Die Talmud Tóra Dicio-sanmartin sucht für sofort einen u. v. hebraischen Religionslehrer für...

Zsidó joghallgató román órákat ad biztos sikerrel... Cím a kiadóban. 356

Figyelem! Karácsonyi étterem! Özv. Grosz Adolfiné, Oradea-Mare, Str. Nicolai Jorga 10.

Magánjáró öntvényeket nyer en és megmunkálva szállít Friedrich Testvérek gépgyára, Timisoara, 1819

Eladó két drb. jókarban lévő férfi télikabát és egy öltöny, Erzsébet-ut 6. sz. Földszint.

Barzel Flerarie Vasúziat Cluj-Kolozsvár, Piata M. Vit. 13 Telefon 1049

Eladó egy kiváló hangu Tóth hegedű. Cím a kiadóban.

Hirdessen az Uj Keletben!

SINGER Sifonfejgyár és nikkelező telep. Szikvizés és kracherlis üvegek, valamint mindenféle gumik gyári raktára. Üvegnévedzés. Régi fejek átöntése a legelőnyösebb árban.

Vashajtó sima és recés. Kék hajtú ezüsthegygel, versenyenkívüli árban szállít Frajli Sternhell tüárgyára, Oradea-Mare, Bul. R. Ferd. 20.

Minden vevő ingyen sorsjegyet kap. Huzás december 24-én.

Legnagyobb karácsonyi szenzáció az idén is

I. a Parisien

Áruház (Cluj, Calea Regele Ferdinand 12) gyermekjátékkiállítás hol a legkisebb játéktól a legnagyobbig nagy választékban.

II. a PARISIEN Áruház rövidáruosztálya, hol női kötött kabátok, harisnyák, keztük, csipkék stb.

III. a PARISIEN Áruház férfidivatosztálya, hol férfi kötött mellények, nyakendők, kalapok, harisnyák, férfiingek stb.

IV. a Parisien Áruház porcellán, üveg és bórdíszműáruosztálya hol üveg és porcellánszervizek, alpacca és díszműáruk, női reticulók, oldaltárcák, stb. áruk legolcsóbban beszerezhetők

Minden vevő ingyen sorsjegyet kap. Huzás december 24-én.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Bálint Alice hangversenye Kolozsváron. Egy igen kiváló zongoraművész látogat el rövidesen Kolozsvárra. Bálint Alice már Budapestben és Bécsben nagy sikerrel hangversenyzett és január 11-én Kolozsvár műértő publikuma előtt fog bemutatkozni.

MAGYAR SZÍNHÁZ A színházi iroda közleményei A szerelem és halál játéka. Már teljesen készzen áll a bemutatásra ez az új és egyszerű dráma... Peer Gynt és Madarász — délutáni előadások. Szombaton délután Ibsen hatalmas remekműve, a Peer Gynt van műsoron Forgács Sándorral a címszerepben, olcsó helyárakkal.

Magyar Színház heti műsora Péntek: A szerelem és a halál játéka (Ujdonság, előzőr. Premiérbérlét 24 sz. Sorozat 154.) Szombat d. u. 4 kor: Peer Gynt (Mársékelt helyárakkal. Sorozat 155) Szombat este: Orlov (18-odszor. Lengyel, Neményi, László és Ihászszal. Bérletszűnet. Rendes helyárakkal. Sorozat 156) Vasárnap d. u. fél 3 kor: Madarász (Neményival. Mársékelt helyárakkal. Sorozat 157.)

Mégis csak legjobb a késnélküli „RASOL IDEAL“

borotváló por mely az ország területén higienia szempontból a legjobban elismert borotváló szer, az arcot nem marja és kellemes hatásnagya után. — Ovakodjunk az

Mindenütt kapható. Csak az „IDEAL“ Egyedüli készítője: felirásu a valódi Reszling József fodrasz Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30. Sighetul-Mare atiei egyedárusítója Glanzman Adolf ilatszertár Str. Bogdan Voda 40

Kérje mindenütt a híres Horniman angol teát Vezérképviselőt és lerakat: Otto și Alfred Herzog, Societate Anonimă Bucuresti, Pasagiul Comedia No 2.

Hirdessen az Uj Keletben

Magyar Színház... 1925 december 19

1925 december 19

Két ujs

Két román publicpokban a közéleti Még nem is olyan régoziak, az asztalaik s ma már oly messze alig lehet felmérni a Már maga a pillana most látjuk a két h hogy a lelki és polit fergetege sodorta el ket egy fényes körü ben ünnepli a hódol sereg két tábornoka pohárban gyöngyöző ujságírók. A másik tört tagokkal fekszi éppen most hozzák abból az ujságírószel elnöke volt. Mi bü milyen érdemet szer ily polárisan ellenté

Bacalbasa és két ujságíró — m együtt vitték herca lip hasátjain az em ságért. A türelmetl egyformán árulók v hatatlan zsidóbérenc szitlik elő. Hiszen még a román ujságírószin vel ezélt Kolozsvá lyen a nacionalista Bacalbasa ellen. D gyűlölet atmoszférá hezedett rá a lelke cionalizmus szellem tott a román intel borában is. Egy sz fordított régi kü ez, amikor Henry Ba a tatarbanuri perve niáljon. Barbusse i tekintetében mélyre Adaverul szerkeszt nyílt támadást ak amiért Románia k avatkozik. Bacalba keszűségéből és az az Emberi Jogok cizmugis. Bacalba elég volt már a E vén slatta azt a k rest, Henry Guer akik az Emberi J az utóbbi időben az a kimagasló ér meleg ünneplésbe bornokok mondta lyel a hazaárulóbo A másik ujság ö büne mindnyáj esett rajtán az megőrizte látásán kü maradt régi i gokhoz és az elfo az alapeszmékből sebbegeket is e mi több, egyenr okvetlenül ellens gait éppen ezért Foru tettekkel is hűséges katonája törődött testével leantazott Marosv elítélt zsidó fiu az, aki elment N írók kongresszus emberiség és volt az, akinek